

Koululaistehtävät / Pohjois-Pohjanmaan museo

VASTAUKSET: OULUN JA POHJOIS-POHJANMAAN VUOSISADAT, 1600-LUKU

1. Kaupunkihistoria

a) Minä vuonna ja kenen käskyllä Oulun kaupunki perustettiin?

Kaupunki perustettiin vuonna 1605, kuningas Kaarle IX:n käskyllä.

b) Mitä voit sanoa linnan merkityksestä Oulun varhaisessa historiassa?

Linna suojasi kaupunkia ja toimi Karjalaan suuntautuvien sotaretkien tukikohtana.

Linna oli alueen sotilaallinen ja hallinnollinen keskus, jossa maaherrat asuivat.

2. Tyyli ja esineet

a) Mikä oli 1600-luvun vallitseva sisustus- ja tyyliasuuntaus? Kuvaile lyhyesti sen keskeisimmät ominaispiirteet.

Barokki. Juhlavuus, arvokkuus, voimakkaat yksityiskohdat, yleensä tummat värisävyt, suureellisuus, dramaattisuus, pikkutarkka koristelu.

b) Etsi museon kokoelmista kultaseppä Anders Brusen tekemä hopeakannu, joka on vanhin tunnettu oululainen kulta- ja hopeasepän työ. Miten se edustaa aikakautensa tyyliä? Minä vuonna se on tehty?

Kannu on tehty vuosina 1678 – 1683. Kannun koristeaihe tulppaani oli 1600-luvun

Euroopan muotikasvi: osoitus Oulun kansainvälisyydestä. Esine on barokin tyyliin juhlava ja tarkoin koristeltu.

3. Elinkeinoelämä ja arki

a) Selitä lyhyesti miten Oulun seudun asutus vakiintui 1600-luvulle tultaessa.

Pysyvä asuttaminen alkoi ilmeisesti 1200-luvulla, voimakas uudisasuttaminen alkoi 1300-luvulla. Asutus keskittyi rannikoille, jokien suihin ja suojaisiin lahtiin. 1500-luvulla alkoi voimakas savolaisasutus, jatkuvista rajaselkkauksista huolimatta.

b) Kalastus oli pitkään Oulun merkittävimpiä elinkeinoja. Millaisin pyydyksin ja välinein kalastettiin 1600-luvulla ja sitä ennen?

Lohipadoilla, verkoilla, koukuilla, merroilla, nuotilla, atraimilla ja rysillä.

4. Kulttuuri

a) Mikä mies oli Johannes Messenius?

Historioitsija, kirjailija ja Ruotsin valtionarkiston hoitaja, syntyi vuonna 1580. Hänet tuomittiin kuolemaan katolilaisten hyväksi toimimisesta vuonna 1616. Tuomio muutettiin elinkautiseksi. Kirjoitti Kajaanin linnan vankeudessa teoksensa Scandia Illustrata. Kuoli Oulun linnassa vuonna 1636, haudattiin Oulun kirkkoon.

b) Millaista oli kirkollinen elämä 1600-luvulla? Mitkä kaksi kirkkorakennustyyppiä oli vallitsevina?

1600-luvulla perustettiin vilkkaasti seurakuntia ja rakennettiin kirkkoja. Uskonpuhdistuksen myötä kirkkokuri oli kova, vuoden 1686 kirkkolaki edellytti kaikilta valtionkirkkoon kuulumista. Vallitsevat kirkkotyypit olivat pitkäkirkko eli tukipilarikirkko ja ristikirkko.

c) Esittele yksi 1600-luvun kirkkomaalari. Millaisia töitä hän teki ja mihin? Luonnostelee jokin yksityiskohta hänen maalauksistaan sivun alareunassa olevaan laatikkoon.

Esim. Lars Gallenius 1658 – 1753. Toimi mm. Oulun kaupungin maalarina ja koristemaalarina. Tunnettuja töitä oli mm. Oulunsalon uhrikirkossa: esimerkkinä kuorilauta, Hailuodon vanhassa kirkossa seinämaalaukset, Oulun, Kemin ja Iin kirkoissa.